

X

vonnis AC1 maandag 5 oktober 2026
AN64.H2.180065/2024

beoordeling

op strafgebied

feiten

a.

De heer X. X. (beklaagde, verder: X.) had op 10 februari 2024 54 beschermde vogels in zijn bezit die niet of niet-reglementair geringd waren. 15 van deze vogels waren specifiek beschermd onder de gelding van de Vogelrichtlijn; het betroffen 2 Blauwborsten, een Ortolaan, 6 Rosse Grutto's en 6 Strandplevieren. Dit zijn kwetsbare vogelsoorten.

Op 18 juni 2024 bleek X. nog 21 beschermde vogels niet-reglementair te houden, waaronder een Ortolaan en een Roodster Blauwborst.

b.

X. had op 10 februari 2024 ook een inloopkooi in zijn bezit, dit is een verboden vogelvangtuig.

bewijs, kwalificatie en toerekening

c.

De natuurinspectie van het agentschap natuur en bos voerde op 10 februari 2024 een zoeking uit in de woonst van X., initieel op basis van een visitatiemachtiging. Bij de controle van de eerste volière verklaarde X. spontaan dat enkele van zijn vogels ongeringd waren. Kort hierna trof de natuurinspectie meerdere vogels aan die ongeringd waren, die een niet-nominatieve ring droegen en vogels met een te grote ring, zonder ring of met een doorgesneden ring.

De controle ving aan in de garage van X.. In de diepvriezer in het grotere deel van de garage bleek X. een veertigtal dode vogels te bewaren. De natuurinspectie vond hier 22 exemplaren die niet of niet-reglementair geringd waren. Naast de diepvriezer vond de natuurinspectie een verzameling ongebruikte, oude pootringen, diverse tangen en boren met maat 2,5 mm.

Toen de natuurinspectie naar de achterkant van de garage ging, probeerde X. een vogelvangstkooi van het type inloopkooi te verbergen achter een ijzeren plaat. Hij gaf aan te weten dat dit een verboden middel was.

d.

In de volières van X. kon de natuurinspectie 82 Europese vogels controleren. Zij vingen 31 vogels die niet of niet-reglementair geringd waren, namelijk te groot geringd, niet-nominatief geringd, of met een doorgesneden ring. Er werden ook pootringen aangetroffen die duidelijk gemanipuleerd waren, te weten ringen met een grotere feitelijke opening dan de aangegeven maat.

De niet of niet-reglementair geringde vogels werden door de natuurinspectie bestuurlijk in beslag genomen.

Bij het einde van de controle waren er, verspreid over de volières van X., nog een 31-tal vogels die de natuurinspectie niet kon controleren.

e.

Bij de daaropvolgende huiszoeking op 18 juni 2024, trof de natuurinspectie nog beschermde vogels aan die niet of niet reglementair geringd waren. Deze werden eveneens bestuurlijk in beslag genomen.

f.

X. verklaarde dat hij zijn vogels voornamelijk kocht bij particulieren. Hij gaf aan dat anderen voornamelijk bij hem kochten en met hem ruilden. Bij aankoop controleerde hij de ringen zoals dat moet. Hij verklaarde verder sinds 2008 of 2009 te kweken met vogels.

Hij verklaarde dat hij de vogels met zijn eigen ringen occasioneel ofwel te laat ringde, ofwel met een andere ringmaat ringde, omdat hij geen ringen van de correcte maat meer had. Ook zouden sommige vogels hun ringen zelf verwijderd hebben, waardoor hij nieuwe ringen aangebracht had. Van de doorgesneden ringen die hij aangebracht had bij de Grutto's, erkende hij dat hij deze zelf had doorgesneden en had aangebracht.

Over de ongeringde dode vogels in de diepvries verklaarde X. dat hij de ringen zelf afgedaan had, maar hij niet wist dat niet mocht.

Betreffende de vogelvangstkooi verklaarde X. dat hij wist dat het verboden bezit was, maar dat hij er niet bij stilgestaan heeft. De vogelvangstkooi zou volgens hem enkel gebruikt worden voor het vangen van zijn eigen vogels in de volières.

g.

X. hekelt dat de initiële melding dat hij vogels zou verkopen via een Nederlandse website, niet aan het strafdossier werd gevoegd.

Het gaat om een melding die de natuurinspectie in het aanvankelijk proces verbaal aanhaalt. Volgens datzelfde proces-verbaal heeft de natuurinspectie de verplichting jaarlijks vogelhouders te controleren op de naleving van de pootringverplichting en uit de opbouw van de omschrijving in het proces-verbaal blijkt dat de natuurinspectie naar aanleiding van de melding de databank van de KBOF heeft nagezien, waaruit bleek dat X. jaarlijks gemiddeld 250 pootringen bestelde van diverse maten. Op basis daarvan schatten ze hem in als een grote kweker. De natuurinspectie vermeldde tevens dat X. in 2024 kort genoemd was in een ander onderzoek, waarbij hij een aanzien aantal vogels zou hebben aangekocht, maar dat X. zelf niet werd onderzocht. Vervolgens besliste de natuurinspectie een controle uit te voeren bij X. (zie stuk 1, onder de titel 'aanleiding').

Uit het voorgaande volgt dat X. bij de controle op 10 februari 2024 niet gecontroleerd werd in het kader van een gericht en reactief strafrechtelijk onderzoek, maar dat hij werd gecontroleerd in het kader van de bredere controle-opdracht van de natuurinspectie als toezichthouder in de zin van het DABM. Niets belet een toezichthouder bij de uitoefening van toezichtrechten gebruik te maken van niet-bevestigde en/of onzekere informatie om de plaatsen en personen die gecontroleerd worden te selecteren.

Uiteraard mag de toezichthouder deze startinformatie niet voor waar aannemen en mag de rechtbank de niet-gevoegde anonieme klacht niet als bewijsmiddel gebruiken.

Strafprocedureel noch bewijstechnisch is het dan ook relevant kennis te kunnen nemen van de oorspronkelijke melding. Dit werd ten andere bij de behandeling ten gronde namens X. ook erkend. Dat X. graag zijn vermoedens over wie de klacht formuleerde ontkracht of bevestigd zou willen zien, is voor deze strafprocedure zonder belang.

Het strafdossier bevat dan ook de nodige elementen om de zaak ten gronde te beoordelen. Het is niet noodzakelijk of wenselijk de zaak verder uit te stellen, en er is geen procedurele regelmatigheid die verder beoordeeld dient te worden.

h.

In besluiten houdt X. tevens voor niet strafrechtelijk verantwoordelijk te zijn omdat hij te goeder trouw gehandeld zou hebben, hij beroept zich op een onoverkomelijke dwaling.

Evenwel blijkt uit het gevoerde onderzoek dat X. een kenner is van de materie inzake het houden van vogels en het juridisch kader. Hij kocht in de periode voorafgaand aan de feiten honderden pootringen van diverse maten en stelde bij aanvang van het onderzoek ook dat hij bij de aankoop van vogels zelf controleerde of de vogels correct geringd waren. Bovendien is er slechts bij een deel van de vastgestelde inbreuken een foute pootring gebruikt, X. bracht ook zelf doorgeknipte ringen aan en verklaarde ook zelf bewust te grote ringen te hebben gebruikt. Hij was zelfs in het bezit van gemanipuleerde ringen, zowel klaar voor gebruik als aangebracht bij een vogel.

Dit alles wijst enerzijds op specifieke kennis van de materie van het houden van vogels in hoofde van X. en anderzijds op een bewust en frauduleus handelen. De feiten zijn allerm minst gepleegd op basis van een verschoonbare vergissing; X. handelde niet met een onoverkomelijke dwaling.

i.

De feiten zijn bewezen op basis van de vaststellingen door de natuurinspectie en werden correct gekwalificeerd in de verwijzingsbeschikking. De feiten zijn ook na de inwerkingtreding van het Strafwetboek 2024 strafbaar gebleven, krachtens artikel 78 van voormeld strafwetboek.

X. betwist de tijdsbepaling van de feiten van de sub-tenlasteleggingen A.2 en B.2, omdat een periode tot 18 juni 2024 wordt weerhouden op basis van de vaststellingen van 18 juni 2024. Enkel wat 18 juni 2024 betreft werd het bezit van de aangehaalde 21 vogels vastgesteld, zodat de tijdsbepaling van deze sub-tenlasteleggingen in die zin wordt beperkt.

De feiten worden toegerekend aan X..

straf en strafmaat

j.

Het opleggen van een straf benadrukt het belang van de overtreden norm en vervult een signaalfunctie van maatschappelijke afkeuring, zowel naar de dader toe als naar de maatschappij in haar geheel. De bestraffing beoogt het herstel van de door het misdrijf aangebrachte maatschappelijke schade en het herstel van het maatschappelijk evenwicht. De bestraffing dient ook om de maatschappij te beschermen. Tegelijk wordt de maatschappelijke reactie ten aanzien van de veroordeelde naar aanleiding van het misdrijf met de bestraffing afgerond en indien mogelijk wordt de veroordeelde ertoe gebracht herhaling te vermijden door middel van rehabilitatie en re-integratie.

Bij het bepalen van de concrete straffen wordt rekening gehouden met de aard en de ernst van de feiten, de concrete feitelijke omstandigheden en de persoonlijke omstandigheden van de veroordeelde. De bestraffing is proportioneel en ongewenste neveneffecten worden in de mate van het mogelijke vermeden.

De bewezen feiten werden met eenzelfde strafbaar opzet gepleegd onder de gelding van het Strafwetboek 1867 (aldus voor 1 september 2026), zodat één hoofdstraf met een bijkomende

straf wordt opgelegd en de mogelijke straf bepaald wordt door het feit waarvoor de wet de strengste straf voorschrijft.

k.

De feiten zijn ernstig. Er is duidelijke supranationale en regionale regelgeving ter bescherming van de biodiversiteit wat avifauna betreft, waarbij kwetsbare vogelsoorten aan het privébezit en het particulier handelscircuit worden onttrokken. Het systeem van vogelringen heeft een belangrijke controlefunctie.

X. was in het bezit van ongeringde en niet-reglementair geringde vogels, en illegaal vangstmateriaal. Dit wijst erop dat X. gebruik maakte van illegaal gevangen vogels om ze te houden en ermee te kweken, vogels die hij al dan niet zelf aan de natuur onttrokken had (hij wordt voor alle duidelijkheid niet vervolgd en niet veroordeeld voor het illegaal vangen van vogels). De vastgestelde feiten in hoofde van X. betreffen aldus niet louter een schending van de specifieke reglementering betreffende pootringen, maar duiden op een praktijk die steunt op het vangen van beschermde vogels.

Het is algemeen geweten dat gekweekte en gevangen (zang)vogels verkocht worden. Het strafdossier bevat ook een verwijzing naar het online te koop aanbieden van vogels door X., maar daar wordt hij niet voor vervolgd en niet voor veroordeeld.

De feiten leverden X. een vermogensvoordeel op, minstens door in het bezit te komen van vogels die aan het handelscircuit onttrokken waren en door ermee te kweken.

l.

X. wijst erop dat het gebruik van pootringen bij een omvangrijke verzameling vogels, zoals bij hem, geen sinecure is. Bij grote aantallen vogels die gehouden worden en bij de kweek, zou het onvermijdelijk zijn dat er soms een jonge vogel niet – of niet tijdig – geringd zou worden.

De vaststellingen in deze zaak gaan echter duidelijk verder dan louter een occasionele fout, maar wijzen eenduidig op een systematisch frauderen met pootringen. De rechtbank brengt hierbij in herinnering dat vogels met doorgeknipte pootringen werden aangetroffen, werktuigen om pootringen aan te passen en gemanipuleerde pootringen. Tevens dient acht te worden geslagen op het grote aantal vastgestelde inbreuken. In zoverre er een foutenmarge zou zijn, vallen de handelingen van X. daar duidelijk niet binnen.

m.

Betreffende de straftoemeting stelt X. ook de duurtijd van het onderzoek aan de kaak.

De eerste vaststelling dateert van 10 februari 2024 en de huiszoeking op instructie van de onderzoeksrechter van 18 juni 2024. X. werd in augustus 2024 verhoord en het openbaar ministerie vorderde bijkomende onderzoekshandelingen bij de onderzoeksrechter, onder meer wat betreft het inschatten van een vermogensvoordeel. Op 5 mei 2025 werd een proces-verbaal betreffende het vermogensvoordeel opgesteld en op 20 augustus 2025 deelde de onderzoeksrechter het dossier opnieuw mee aan het openbaar ministerie. Op 18 december 2025 verwees de raadkamer de zaak naar de correctionele rechtbank en op 2 maart 2026 werd de zaak ingeleid bij de feitenrechter. Op 2 maart 2026 werd de zaak op verzoek van X. uitgesteld met een conclusiekalender.

Idealiter zou het tijdsverloop tussen het verhoor van X. en de (laatste) beschikking tot mededeling korter zijn geweest. Het tijdsverloop levert echter, rekening houdend met de specifieke materie en de parallel gevoerde administratieve procedures, geen overschrijding van de redelijke termijn op, noch wat de specifieke periodes zonder voortgang betreft, noch wat de volledige procedure betreft.

n.

De rechtbank houdt er bij de straftoemeting rekening mee dat de vogels bij X. in goede omstandigheden werden gehouden en dat een ruime hoeveelheid gecontroleerde vogels ook in orde waren.

X. is een man van 44 jaar oud met een gezin en een reguliere tewerkstelling (als zelfstandig verzekeringsmakelaar te Brecht). Hij heeft een blanco strafblad.

o.

Het past X. een werkstraf als hoofdstraf op te leggen. Een werkstraf is een aangewezen straf, omdat dit een effectieve en constructieve vorm van bestraffing is. X. kan symbolisch iets terugdoen voor de maatschappij en wordt tot reflectie bewogen. Een werkstraf wordt bovendien niet op ieder uittreksel van het strafregister vermeld.

X. werd op de hoogte gebracht van de inhoud en toedracht van een werkstraf, en stemde hier ter zitting mee in. Hierbij werd hij er in het bijzonder op gewezen dat hij er niet zonder meer voor kan kiezen een werkstraf uit te voeren bij het ANB of een VOC, maar dat hij zich bij de uitvoering van een werkstraf dient te schikken naar de aangeduide plaats van uitvoering van een werkstraf. Voor het geval de opgelegde werkstraf niet wordt uitgevoerd, wordt een vervangende gevangenisstraf voorzien, in verhouding tot de omvang van de opgelegde werkstraf.

Voor de (vermengde) bewezen misdrijven wordt aan X. een werkstraf van 60 uren met een vervangende gevangenisstraf van 8 maanden opgelegd, zoals mogelijk op basis van artikel 37^{quinqies} Strafwetboek 1867, aangezien de strengere vereiste in artikel 36 en 45 Strafwetboek 2024 dat een werkstraf voor het misdrijf van tenlastelegging A (strafniveau 3) slechts mogelijk zou zijn na het aannemen van verzachtende omstandigheden niet retroactief geldt. Hetzelfde geldt voor de ondergrens van 120 uren.

p.

Als bijkomende straf wordt aan X. een geldboete van 8.000 euro (opdecimen inbegrepen) opgelegd, waarvan drie vierden met uitstel van tenuitvoerlegging. Hierbij houdt de rechtbank rekening met de financiële impact van de herstellvordering en de burgerlijke vordering (*infra*). Door het verlenen van uitstel van de tenuitvoerlegging voor een deel van de geldboete worden de desocialiserende gevolgen van de geldboete beperkt, terwijl de dreiging van tenuitvoerlegging de veroordeelde moet ontraden nieuwe misdrijven te plegen.

herstel

q.

Het openbaar ministerie vordert in de dagvaarding, naast de straf, een herstelmaatregel op basis van artikel 16.6.6 DABM. Meer bepaald wordt een herstellvordering door middel van een financiële compensatie geformuleerd, te weten een vergoeding begroot overeenkomstig de BIOVAL-methode, dit is een wetenschappelijk onderbouwde begroting van de natuurschade op basis van de waarde van specimina (zie biovaltool.eu; ontwikkeld met steun van de Europese Unie, met medewerking van het INBO).

Artikel 16.6.6 DABM is sinds de inwerkingtreding van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 (KVH) op 1 april 2026 niet langer de rechtsgrond voor deze herstelmaatregel. Artikel 56 KVH voorziet dat de strafrechter, onder meer op vordering van het openbaar ministerie, een publieke herstelmaatregel kan opleggen en artikel 105, § 4 KVH schrijft voor dat de reeds aanhangig gemaakte herstelmaatregel beoordeeld wordt volgens het nieuwe decretale kader, zonder dat de gevorderde maatregel hernomen of aangepast moet worden.

Artikel 48 KVH schrijft de mogelijkheid van een herstel middels financieel equivalent voor, met name wanneer een feitelijk herstel niet mogelijk is. Deze situatie is in deze aan de orde, aan X. kan het herstel *in natura* niet worden opgelegd aangezien hij er niet toe verplicht kan worden de geviseerde vogels (of specimina van de geviseerde soorten) terug te introduceren in het wild. Het financieel equivalent betreft de monetaire waardering van de publieke schade die feitelijk onhersteld zal blijven.

r.

Het natuurherstel heeft betrekking op de 24 dode vogels. Voor de Vink en de Roodborst werd een natuurwaarde van 250 euro weerhouden op basis van de BIOVAL-methode.

Voor de overige vogels raamde de natuurinspectie een forfaitaire natuurwaarde van 100 euro per dode vogel, gebaseerd op de laagste natuurwaarde die voorkomt in de BIOVAL-methode. De totale natuurwaarde wordt aldus begroot op 2.700 euro. Een uitprint van de berekening werd aan het dossier gevoegd en X. was in de mogelijkheid hier tegenspraak over te voeren.

Het bedrag van 2.700 euro als herstel middels financieel equivalent is objectief en wetenschappelijk onderbouwd.

s.

De financiële compensatie door betaling van 2.700 euro aan het Mina-fonds (zie Decreet 23 januari 1991 tot oprichting van het Fonds voor de preventie en sanering inzake leefmilieu en natuur als gewestdienst met afzonderlijk beheer) wordt opgelegd als herstelmaatregel.

op burgerlijk gebied

t.

De vzw VOGELBESCHERMING VLAANDEREN (burgerlijke partij, verder: VOGELBESCHERMING) stelt zich burgerlijke partij en vordert een materiële schadevergoeding van 250 euro en een morele schadevergoeding van 4.000 euro omwille van de aantasting van de statutaire doelrealisatie, vermeerderd met interesten en kosten.

X. betwist de hoogte van de schadeposten en vraagt deze te herleiden tot 50 respectievelijk 1.750 euro.

u.

De rechtbank begroot de materiële schadevergoeding, betreffende administratie- en dossierkosten overeenkomstig de indicatieve tabellen op 150 euro.

v.

De morele schadevergoeding betreffende extrapatrimoniale schade kan niet met mathematische zekerheid worden begroot, het betreft een billijke en passende vergoeding. Het is wel degelijk een schadevergoeding en geen loutere symbolische erkenning.

Concreet blijkt dat VOGELBESCHERMING zich structureel inzet voor de bescherming van (avi)fauna. Om de concrete aantasting van statutaire doelrealisatie in te schatten, wijst VOGELBESCHERMING terecht op het beschermde statuut van de door de tenlasteleggingen geviseerde vogelsoorten.

Anderzijds wordt X. veroordeeld voor het bezit van een illegaal vangtuig en het houden van vogels zonder geldige afwijking op het daaromtrent geldend verbod, maar niet voor het effectief vangen of verhandelen van aan de natuur onttrokken vogels.

Rekening houdend met de aangehaalde elementen, betreft 1.750 euro een billijke begroting van de morele schade.

w.

De gevorderde schadevergoeding is geen artificieel verhoogde eis, zodat er geen reden is om de rechtsplegingsvergoeding te bepalen aan de hand van het toegekende bedrag. Betreffende de berekening van de interesten voert X. geen betwisting.

beslissing

op tegenspraak

(opmerking wetsbepalingen)

artt. 2, 3, 7, 17, 19, 27, 36, 37, 45, 52, 78 van het Strafwetboek 2024

op strafgebied

beperkt de incriminatieperiode van de sub-tenlasteleggingen A.2 en B.2 tot:
"op 18 juni 2024"

feiten bewezen

vermengde feiten:

- werkstraf 60 uren, vervangende gevangenisstraf 8 maanden
- geldboete 1.000 euro + 70 opdecimen,
waarvan 750 euro met uitstel gedurende drie jaren

herstel

veroordeelt X. tot de betaling van een bedrag van 2.700 euro aan het Mina-fonds als publieke herstelmaatregel bij financieel equivalent, binnen een termijn van vier maanden na het definitief worden van dit vonnis;

op burgerlijk gebied

verklaart de eis van VOGELBESCHERMING toelaatbaar en gegrond in de volgende mate:

- veroordeelt X. tot betaling van 1.900 euro, te vermeerderen met compensatoire interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf 14 april 2024 tot heden en de gerechtelijke moratoire interesten vanaf heden tot de dag van de volledige betaling;
- veroordeelt beklaagde tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding van 1.020,35 euro;